

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

№2

2026
fevral

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

*Elektron nashr, 226 sahifa.
2026-yil, fevral*

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

RIVOJLANGAN MAMLAKATLAR BANKLARIDA RISK-MENEJMENTNING TASHKILIY MODELLARI.....	26
Madaminov Bekzod Allayarovich	
“HUDUDGAZTA’MINOT” AJ DA AMALGA OSHIRILGAN LOYIHALAR SAMARASI	32
Shukurillaev Jahongir Botir o’g’li	
HARBIY XIZMATCHI AYOLLARNING MAXSUS KIYIM SIFATIGA QO’YILADIGAN DASTLABKI TALABLARNI SHAKLLANTIRISH	37
Abduraxmanova N.D., Mirtolipova N.X., Nasirullayeva G.S.	
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ПРОБЛЕМЫ НЕСПЕЦИФИЧЕСКОГО ЯЗВЕННОГО КОЛИТА У ДЕТЕЙ	42
Закирова Бахора Исламовна, Каримов Достон Рустам угли	
ОЦЕНКА ВОЗДЕЙСТВИЯ ФИСКАЛЬНЫХ И КРЕДИТНЫХ ИНСТРУМЕНТОВ НА РЫНКИ ВЫСОКОЛИКВИДНОЙ ПРОДУКЦИИ И ЕСТЕСТВЕННЫХ МОНОПОЛИЙ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН.....	48
Бекзод Умматов	
ТРАНСФОРМАЦИЯ СИСТЕМ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ ЭКОНОМИКО-СТАТИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА.....	55
Вахидов Азизжон Саиджонович	
SUG’URTA FAOLIYATIDAGI MOLIVAVIY RISKLAR: BAHOLASH VA MINIMALLASHTIRISH STRATEGIYALARI	58
Xalikulova Shirin Utkir qizi	
“ANDIJONDONMAHSULOT” AJ MISOLIDA XARAJATLARNING STRATEGIK BOSHQARUV HISOBI: AMALIY TAHLIL VA TAKOMILLASHTIRISH TAVSIYALARI	62
Xayitboyeva Laylo Oybekovna	
XORIJIY MAMLAKATLARNING NORASMIY IQTISODIYOT DARAJASINI PASAYTIRISHDAGI TAJIRIBASI	66
Alimardonov G’ayratjon Nuraliyevich	
XO’JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA BARQARORLIK HISOBOTLARI AUDITINI SHAKLLANTIRISH	72
Xolikov Ravshan Anvar o’g’li	
PUL - KREDIT SIYOSATINING TRANSMISSION MEXANIZMINI RIVOJLANTIRISH	76
Obidova Zilola Ikromjon qizi	
HOMILADORLIK DAVRIDA AYOLLARDA UCHRAYDIGAN GESTOZLI KATARAL GINGIVITNI KOMPLEKS DAVOLASHNI OPTIMALLASHTIRISH	81
Nomurodova Farangiz Lazizovna	
AGRAR KORXONALARDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHDA INVESTITSIYA MEXANIZMLARINING IQTISODIY SAMARADORLIGI VA RIVOJLANTIRISH YO’NALISHLARI	87
Egamberdiyev Abdujabbor Xusanovich	
YOSHLAR TADBIRKORLIGI VA KICHIK BIZNES IQTISODIYOTINI TA’MINLASHDA INFRATUZILMALARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	92
Mirzatov Baxtiyor Toxirovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATINI BAHOLASH METODOLOGIYASINING MAZMUNI VA TAMOIYILLARI	96
Mavrulov Ravshan Nematjonovich	

УПРАВЛЕНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫМИ КОММУНИКАЦИЯМИ В ПРОЕКТАХ	101
Носирова Гулираъно Абдулазиз кизи	
DAVLAT BUDJETI JARAYONIDA MONITORING VA MOLIVAVIY NAZORATNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	107
Yax'yayeva Dilfuza Bagdatovna	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	111
Axmedov Sanjar Temur o'g'li	
RAQAMLI MOLIVA TEXNOLOGIYALARI EVOLYUTSIYASINING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI VA YUZAGA KELISHI MUMKIN BO'LGAN XATARLAR TAHLILI	117
Ko'chimov Jahongir Shuxrat o'g'li	
GAZ VA GAZ KONDENSATINI YIG'ISH VA TAYYORLASH TIZIMLARI UCHUN ZAMONAVIY LOYIHALASH USULLARI TAHLILI	123
Abdirazakov Akmal Ibragimovich Namozov Og'abek Maxmud o'g'li	
AGILE PROJECT MANAGEMENT IN THE DIGITAL ERA: STRATEGIES, FRAMEWORKS, AND BEST PRACTICES FOR SUCCESS	128
Utkirova Maftuna Murodjon qizi	
O'ZBEKISTON EKSPORTYOR KORXONALARINING YANGI BOZORLARGA CHIQUISHIDA FAOL MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH HOLATI VA MUAMMOLARI	134
Baqoyev Sunnatillo Burxon o'g'li	
TADBIRKORLIK FAOLIYATIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	139
Salaydinov Shodiyor Nizom o'g'li	
TO'QIMACHILIK SANOATIDA INVESTITSION LOYIHALARNI BOSHQARISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY JIHATLARI	144
Qurbonov Jasurbek Pozilovich	
OPTIMIZATION OF ROADSIDE AUTO CAMPING SITES (REST AREAS) ON HIGHWAYS USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE: INFRASTRUCTURE GAPS AND CORRIDOR-BASED EVIDENCE FROM UZBEKISTAN	150
Akramov Akbarjon Akmal ugli	
QURILISH KORXONALARIDA INNOVATSION MARKETING YONDASHUVLARINING AHAMIYATI	156
Aminov Abbas Mo'minboy o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA AHOLI ISH BILAN BANDLIGI SAMARADORLIGINI IFODALOVCHI KO'RSATKICHLAR	160
Abdusaidov Akmal Abduvaliyevich	
MINTAQADA XUSUSIY TIBBIYOT MUASSASALARIDA MARKETING STRATEGIYASI	165
Yakubov Temur G'anibekovich	
AHOLI DEMOGRAFIK JARAYONLARINI IFODALOVCHI STATISTIK KO'RSATKICHLAR TIZIMI	169
Siroj Zarina Rustambekovna	
AXBOROT MAHSULOTLARI BIZNESINING YAIM VA BANDLIKKA TA'SIRI: EKONOMETRIK TAHLIL	176
Abdullayev Abdulla Fayzulla o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMINI IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI	181
Ziyodullayev Qahramon	
ЭНЕРГОЭФФЕКТИВНОСТЬ: ПОЛЬЗА ДЛЯ ЭКОНОМИКИ И ЭКОЛОГИИ	185
Хамдамова Гавхар Абсаматовна	
O'ZBEKISTONDA EKSPORTNI RAG'BATLANTIRISHNING MOLIVAVIY VOSITALARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI	191
Mamatov Baxodir Quldoshovich	

KO'P QIRRALI VALLARNING SHAKLLANTIRISH METODLARI VA USULLARINI TAHLIL QILISH	197
Xasanov Bobirmirzo Maxmudali o'g'li, Valixonov Dostonbek Azim o'g'li, Alibekov Rasulbek Qanotbek o'g'li	
MINTAQA SANOATINING TARKIBIY TRANSFORMATSIYASI VA UNNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRINI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH	205
Abdinazarov Xusan Shaymanovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SUG'URTA BOZORINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH	209
Nomozova Qumri Isoyevna	
XALQARO STANDARTLAR TALABLARI ASOSIDA AUDITORLIK TEKSHIRUVINI TASHKIL ETISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	216
Akromov Shohrux Shuhrat o'g'li	
QASHQADARYO VILOYATIDA XIZMATLAR SOHASINING RIVOJLANISHNI TARTIBGA SOLISH TIZIMI	221
Achilova Firuza Kurbanovna	

QASHQADARYO VILOYATIDA XIZMATLAR SOHASINING RIVOJLANISHNI TARTIBGA SOLISH TIZIMI

Achilova Firuza Kurbanovna

Abu Rayhon Beruniy nomidagi
Urganch davlat universiteti
mustaqil izlanuvchisi, i.f.f.d. (PhD),
e-mail: achilovaf@gmail.com
ORCID: 0000-0002-8358-5416,

Annotatsiya. Ushbu maqolada Qashqadaryo viloyatida xizmatlar sohasini rivojlantirishni tartibga solish zaruriyati hamda uning institutsional va iqtisodiy mexanizmlari yoritilgan. Shuningdek, viloyatda xizmatlar sohasini samarali tartibga solish tizimini takomillashtirish bo'yicha ilmiy asoslangan xulosalar va amaliy tavsiyalar bayon etilgan.

Kalit so'zlar: Qashqadaryo viloyati, xizmatlar sohasi, xizmatlar bozori, tartibga solish, rivojlantirish, boshqaruv tizimi.

Abstract. This article examines the necessity and institutional-economic mechanisms for regulating the development of the service sector in the Kashkadarya region. It also presents scientifically grounded conclusions and practical recommendations for improving the system of effective regulation of the service sector in the region.

Keywords: Kashkadarya region, service sector, service market, regulation, development, management system.

Аннотация. В статье рассматриваются необходимость и институционально-экономические механизмы регулирования развития сектора услуг в Кашкадарьинской области. Также представлены научно обоснованные выводы и практические рекомендации по совершенствованию системы эффективного регулирования развития сектора услуг в регионе.

Ключевые слова: Кашкадарьинская область, сектор услуг, рынок услуг, регулирование, развитие, система управления.

KIRISH

Qashqadaryo viloyatida xizmatlar sohasi hududiy iqtisodiyotning yetakchi tarmoqlaridan biri sifatida aholi bandligini ta'minlash, daromadlar darajasini oshirish, tadbirkorlik muhitini yaxshilash hamda mintaqaning ijtimoiy-iqtisodiy barqarorligini mustahkamlashda muhim o'rin tutadi. Olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, xizmatlar sohasining barqaror rivojlanishi samarali tartibga solish tizimi, puxta institutsional mexanizmlar va zamonaviy boshqaruv yondashuvlariga bevosita bog'liqdir. Shu bois hududlarning o'ziga xos tabiiy-iqtisodiy xususiyatlarini inobatga olgan holda xizmatlar sohasini rivojlantirish, tadbirkorlik subyektlarini moliyaviy resurslar va infratuzilma bilan ta'minlash, ular uchun qulay soliq rejimlarini shakllantirish dolzarb vazifa hisoblanadi.

Mazkur yo'nalishda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 27-yanvardagi "Xizmatlar sohasini rivojlantirishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-104-sonli qarori qabul qilinib, xizmatlar sohasini kengaytirish va uning ulushini oshirish bo'yicha tizimli choralar belgilandi [1].

Shuningdek, Qashqadaryo viloyatining tabiiy-iqtisodiy, jumladan turistik salohiyatidan samarali foydalanish, master-reja asosida zamonaviy xizmat ko'rsatish va mehmonxona majmualari, madaniy-sog'lomlashtirish, savdo-ko'ngilochar hamda boshqa obyektlarni barpo etish, qo'shimcha ish o'rinlari yaratish maqsadida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 28-noyabrdagi "Qashqadaryo viloyatining tog'li-rekreatsion hududlarida zamonaviy xizmat ko'rsatish va turizm obyektlarini barpo etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-376-sonli qarori qabul qilindi [2].

Mazkur normativ-huquqiy hujjatlar Qashqadaryo viloyatida xizmatlar sohasini rivojlantirish va uni samarali tartibga solish tizimini takomillashtirish uchun mustahkam institutsional asos yaratmoqda.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Tadqiqotlarda Qashqadaryo viloyatida xizmat ko'rsatish sohaslarida aholi bandligini oshirish muammolari, davlat tomonidan amalga oshirilayotgan bandlik siyosati hamda xizmatlar sohasida bandlikni kengaytirishning kuchli va zaif tomonlari, imkoniyatlari va mavjud muammolarini aniqlashga qaratilgan SWOT-tahlillar muhokama qilingan [3]. Qashqadaryo viloyatida xizmatlar sohasining yalpi hududiy mahsulotdagi ulushi yil sayin ortib borayotgani mazkur tarmoqning hududiy iqtisodiy o'sish drayveriga aylanayotganini ko'rsatadi. Shu bilan birga, mavjud rekreatsion salohiyatdan samarali foydalanish asosida ichki va tashqi turizmni rivojlantirish zarurligi ilmiy tadqiqotlarda alohida ta'kidlangan [4].

Savdo, transport, aloqa, moliyaviy xizmatlar, turizm, ta'lim va sog'liqni saqlash xizmatlari hududiy iqtisodiyot tarkibida yetakchi yo'nalishlar sifatida shakllangan. Biroq xizmatlar sohasining rivojlanishi hududlar kesimida notekis bo'lib, shahar va qishloq joylari o'rtasida muayyan tafovutlar saqlanib qolmoqda.

Ilmiy manbalarda xizmatlar sohasini tartibga solish tizimi davlat, bozor va institutlar o'rtasidagi o'zaro hamkorlikka asoslangan ko'p bosqichli mexanizm sifatida talqin qilinadi. Mazkur mexanizm xizmatlar bozorining barqaror faoliyat yuritishi, raqobat muhitini rivojlantirish hamda iste'molchilar manfaatlarini himoya qilishga qaratilgan. Qashqadaryo viloyatining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish ko'rsatkichlari tahliliga ko'ra, hududlarning (shahar va tumanlarning) o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda investitsion siyosatning strategik ustuvor yo'nalishlarini ishlab chiqish zarurati asoslab berilgan [5].

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, Qashqadaryo viloyatida xizmatlar sohasini tartibga solish zarurati hududiy nomutanosibliklar, xizmatlar sifati va ulardan foydalanish imkoniyatlaridagi tafovutlar, kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish imkoniyatlarini kengaytirish zarurati hamda raqamli xizmatlardan foydalanish darajasini oshirish ehtiyoji bilan izohlanadi. Shu bilan birga, qishloq hududlarida xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish borasida ijobiy tendensiyalar kuzatilmoqda. Bu jarayon, avvalo, qishloq aholisining daromadlari ortishi va ijtimoiy infratuzilmaning takomillashuvi natijasida turmush tarzining modernizatsiyalashuvi bilan bog'liqdir [6].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot ishini amalga oshirishda ilmiy tadqiqot metodologiyasida qo'llaniladigan usullardan samarali foydalanildi. Xususan, ushbu maqolada Qashqadaryo viloyatida xizmatlar sohasining rivojlanishini tartibga solishni o'rganishda mantiqiy fikrlash, ilmiy abstraksiyalash, ma'lumotlarni guruhlash, analiz va sintez, induksiya va deduksiya kabi usullardan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, Qashqadaryo viloyatida xizmatlar sohasini davlat tomonidan tartibga solish normativ-huquqiy, institutsional va moliyaviy mexanizmlar orqali amalga oshirilmoqda. Xususan, litsenziyalash va standartlashtirish, soliq imtiyozlari hamda subsidiyalar, davlat-xususiy sheriklik mexanizmlari, hududiy rivojlanish dasturlari va infratuzilmani modernizatsiya qilish choralari muhim ahamiyat kasb etmoqda. Biroq mazkur mexanizmlarning samaradorligi hududlar kesimida bir xil emasligi, ayrim xizmat turlarida davlat qo'llab-quvvatlash choralari yanada manzilli va samarali yo'naltirish zarurligi aniqlangan.

Xizmatlar sohasida bozor mexanizmlarining rivojlanishi va raqobat muhitining shakllanishi xizmatlar sifati hamda xilma-xilligini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Qashqadaryo viloyatida kichik biznes subyektlari xizmatlar bozorining asosiy ishtirokchilari bo'lib, savdo va transport xizmatlarida raqobat nisbatan yuqori darajada shakllangan. Shu bilan birga, bilimga asoslangan xizmatlar (IT, konsalting, moliyaviy xizmatlar) ni rivojlantirish imkoniyatlari mavjud bo'lib, ularni kengaytirish xizmatlar sohasini diversifikatsiya qilishda muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur holat xizmatlar bozorida raqobatni qo'llab-quvvatlovchi va innovatsion yo'nalishlarni rag'batlantiruvchi choralarni kuchaytirish zarurligini ko'rsatadi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, xizmatlar sohasini tartibga solishda institutsional muhit muhim rol o'ynaydi. Hududiy hokimiyat organlari, soha idoralari, tadbirkorlik subyektlari hamda jamoat tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikni yanada muvofiqlashtirish, qarorlar qabul qilish jarayonlarida tizimlilikni kuchaytirish, monitoring va baholash mexanizmlarini takomillashtirish hamda axborot ochiqligini oshirish zarurati mavjud. Shu bois xizmatlar sohasini tartibga solish tizimini institutsional jihatdan mustahkamlash dolzarb vazifa hisoblanadi.

Xizmatlar sohasining zamonaviy rivojlanishi raqamli texnologiyalarni keng joriy etishni talab etadi. Tadqiqotlar Qashqadaryo viloyatida elektron savdo va onlayn xizmatlar ulushi ortib borayotganini ko'rsatadi. Shu bilan birga, qishloq hududlarida raqamli xizmatlardan foydalanish darajasini oshirish, raqamli infratuzilmani kengaytirish va kadrlar salohiyatini mustahkamlash imkoniyatlari mavjud. Shuning uchun xizmatlar sohasini tartibga solish tizimida raqamlashtirish ustuvor yo'nalish sifatida belgilanishi maqsadga muvofiqdir.

Xizmatlar sohasini samarali tartibga solish aholi turmush darajasi va ijtimoiy barqarorlikka bevosita ta'sir ko'rsatadi. Qashqadaryo viloyatida xizmatlar tarmog'ining kengayishi yangi ish o'rinlari yaratish, ayollar va yoshlar bandligini oshirish hamda ijtimoiy xizmatlar sifatini yaxshilashga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, xizmatlarning hududlar kesimida muvozanatli rivojlanishini ta'minlash zarurati saqlanib qolmoqda.

Yuqoridagilardan kelib chiqib, Qashqadaryo viloyatida xizmatlar sohasini rivojlantirishni tartibga solish tizimi quyidagi yo'nalishlarda tavsiflanadi (1-jadval).

1-jadval. Qashqadaryo viloyatida xizmatlar sohasining rivojlanishni tartibga solish tizimi¹

№	Tartibga solish yo'nalishlari	Asosiy institutlar	Qo'llanilayotgan mexanizmlar	Kutilgan natijalar
1	Davlat boshqaruvi	Viloyat hokimligi va Iqtisodiyot va moliya boshqarmasi	Hududiy dasturlar va qarorlar	Xizmatlar ulushini oshirish
2	Qonunchilik va me'yoriy baza	Oliy Majlis va Vazirlar Mahkamasi	Qonunlar, farmonlar va qarorlar	Tadbirkorlik uchun huquqiy muhit
3	Moliyaviy qo'llab-quvvatlash	Tijorat banklari va davlat jamg'armalari	Imtiyozli kreditlar va subsidiyalar	Yangi xizmat korxonalari
4	Investitsiya siyosati	Investitsiyalar agentligi	Loyihalar va investorlar uchun imtiyozlar	Xorijiy va ichki investitsiyalar
5	Infratuzilmani rivojlantirish	Kommunal xizmatlar va AKT idoralari	Yo'l, internet va logistika	Xizmatlar sifatini oshirish
6	Raqamlashtirish	Raqamli texnologiyalar vazirligi va IT Park	Elektron xizmatlar va onlayn platformalar	Raqamli xizmatlar kengayishi
7	Kadrlar tayyorlash	OTM va professional ta'lim	Ta'lim dasturlari va qayta tayyorlash	Malakali mutaxassislar
8	Turizm xizmatlari	Turizm qo'mitasi	Turistik klasterlar	Turizm daromadlari o'sishi
9	Nazorat va monitoring	Milliy Statistika qo'mitasi	Hisobotlar va tahlil	Samaradorlikni baholash
10	Xususiy sektorni rag'batlantirish	Savdo-sanoat palatasi	Soliq imtiyozlari	Kichik biznes ulushi oshishi

Ushbu 1-jadval ma'lumotlariga ko'ra, Qashqadaryo viloyatida xizmatlar sohasini rivojlantirishni tartibga solish tizimi kompleks va ko'p bosqichli xususiyatga ega. Mazkur tizim davlat, bozor va institutsional mexanizmlarning o'zaro uyg'unlashuviga asoslanadi. Ushbu mexanizmlarni quyidagicha izohlash mumkin:

birinchidan, davlat boshqaruvi va qonunchilik asoslari xizmatlar sohasida barqaror huquqiy muhitni shakllantirishga xizmat qiladi. Prezident farmonlari va hududiy rivojlanish dasturlari xizmatlar sohasining ustuvor tarmoq sifatida rivojlanishiga turtki bermiqda.

ikkinchidan, moliyaviy va investitsion qo'llab-quvvatlash xizmatlar sohasida tadbirkorlik faolligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Imtiyozli kreditlar, subsidiyalar va davlat kafolatlari yangi servis korxonalarining tashkil etilishiga hamda ularning barqaror faoliyat yuritishiga imkon yaratadi.

uchinchidan, raqamlashtirish va infratuzilmani rivojlantirish xizmatlar sohasining sifat jihatdan yangi bosqichga ko'tarilishini ta'minlaydi. Elektron tijorat, onlayn bank xizmatlari hamda elektron davlat xizmatlarining joriy etilishi aholi va biznes subyektlari uchun qo'shimcha qulayliklar yaratadi.

to'rtinchidan, kadrlar tayyorlash va inson kapitalini rivojlantirish xizmatlar sohasini modernizatsiya qilishda hal qiluvchi omil hisoblanadi. Ta'lim muassasalari orqali xizmatlar bozoriga mos malakali mutaxassislar tayyorlanmoqda.

Shunday qilib, Qashqadaryo viloyatida xizmatlar sohasini rivojlantirishni tartibga solish tizimi iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish, aholi bandligini oshirish hamda hududning ijtimoiy-iqtisodiy barqarorligini mustahkamlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Qashqadaryo viloyatida xizmatlar sohasining rivojlanishini tartibga solish tizimi ko'p darajali va kompleks xususiyatga ega bo'lib, uni izchil takomillashtirish hududiy iqtisodiyotning barqaror o'sishini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, xizmatlar sohasini samarali tartibga solish quyidagi ustuvor yo'nalishlarda amalga oshirilishi maqsadga muvofiq: hududiy va tarmoqlar kesimida differensial yondashuvni

¹ Muallif ishlanmasi.

joriy etish, davlat va bozor mexanizmlarining o'zaro uyg'unligini ta'minlash, institutsional muhitni yanada mustahkamlash, raqamli va innovatsion xizmatlarni rivojlantirish hamda ijtimoiy yo'naltirilgan tartibga solish choralari kuchaytirish.

Mazkur yo'nalishlar Qashqadaryo viloyatida xizmatlar sohasini rivojlantirish bo'yicha strategik qarorlar qabul qilishda, hududiy dasturlarni ishlab chiqishda hamda ilmiy-amaliy tadqiqotlarni chuqurlashtirishda muhim nazariy-uslubiy asos bo'lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 27-yanvardagi "Xizmatlar sohasini rivojlantirishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-104-son Qarori. – Manba: <https://lex.uz/ru/docs/5840284>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 28-noyabrdagi "Qashqadaryo viloyatining tog'li-rekreatsion hududlarida zamonaviy xizmat ko'rsatish va turizm obyektlarini barpo etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-376-son Qarori. – Manba: <https://lex.uz/docs/6679925>
3. Khidirov M.Sh., Karakulov N.M. The opportunities for increasing employment in the service sectors of Kashkadarya region. // "Экономика и социум", № 11 (126)-2, 2024. – 245 b.
4. Fan va ta'lim ilmiy portal. – Manba: <https://fanvatalim.uz/uz/article/124/>
5. Qobilov A. Xorijiy investitsiyalarni "o'sish nuqta"lariga jalb qilish (Qashqadaryo viloyati misolida). // "Barqaror iqtisodiy rivojlanish bo'yicha strategik tashabbuslar va amaliy tavsiyalar: salohiyat va xatarlar" mavzuidagi ilmiy-amaliy konferensiya maqolalari to'plami / O.Olimjonovning umumiy tahriri ostida. – T.: IFMR, 2021. – 133 b.
6. Сайдахмедов Х.М. Тенденции и стратегические направления среднесрочного развития сферы услуг в регионах Узбекистана. // Большая Евразия: развитие, безопасность, сотрудничество, 2022. – С. 1163.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100